

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟ ΠΑΡΑΞΕΝΟ ΚΑΘΟΛΟΥ

Μέσο: LIFO ATHINA

Ημ. Έκδοσης: . . . 30/4/2014 Ημ. Αποδελτίωσης: . . 2/5/2014

Σελίδα: 6

Edito

ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΤΑΘΗ ΤΣΑΓΚΑΡΟΥΣΙΑΝΟ

«Δεν είναι αυτό παράξενο καθόλου...»

Πώς ένα βιβλίο για τον Σαίξπηρ επεξηγεί, μεταξύ άλλων, σε τι διαφέρει ο σοβαρός δημιουργός από έναν γάιδαρο που αυνανίζεται.

Λίγες μέρες ηουχίας στο νησί, είχα την τύχη ν' αρχίσω το βιβλίο του Φρανκ Κέρμοντ *Η εποχή του Σαίξπηρ* (εκδόσεις ΜΙΕΤ). Το έχω έναν χρόνο, κυριολεκτικά, στο κομοδίνο μου κι όλο κάτι με αποσπούσε – συνήθως ένα τάμπλετ.

Για τους δημοσιογράφους, που ζουν στον φρενήρη ρυθμό της ειδησεογραφίας, τα βιβλία αυτού του είδους μοιάζουν σαν ταξίδι στη Γροιλανδία: αναχωρητισμός και πολυτέλεια. Είναι ο φόβος που αισθάνονται τα τζάνκι κάθε είδους, να βγουν από τον εθισμό τους. Τέλος πάντων.

Ο Κέρμοντ (1919-2010) είναι σπάνιο είδος διανοούμενου. Γεννημένος στη νήσο Μαν, γιος ενός αποθηκάρου και μιας σερβιτόρας, έξι χρόνια στο Βρετανικό Βασιλικό Ναυτικό την περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, γνώρισε τι είναι δουλειά, επιβίωση και αίσθημα κινδύνου. Αυτά άφησαν ένα καλό ήχο στη γλώσσα του. Θεωρείται ο καλύτερος θεωρητικός και κριτικός λογοτεχνίας της γενιάς του – όχι άδικα: η βαθύτατη γνώση του εκφράζεται χωρίς προσποίηση, αυταρέσκεια ή γρίφο. Αβίαστη, σαφής και λίγο μάγκικη – ακόμα κι όταν πραγματεύεται την εξέλιξη του τόνου στην εργογραφία του Σαίξπηρ από την τετράγωνη ρητορική απαγγελία στην ενσυναίσθητη συμμετοχή του ηθοποιού (ο οποίος δημιουργήθηκε ουσιαστικά τότε, στα χρόνια του Σαίξπηρ) ή την έννοια του χρόνου στην εσχατολογική σκέψη, ο Κέρμοντ μιλά όπως θα μιλούσε ένας φίλος στην παμπ. Αν μιλούσαμε στις παμπ για τον Σαίξπηρ.

Ακόμα δεν έχω καταλάβει τι προκαλεί τη στοχαστική βυθιότητα όταν διαβάζεις τα τυπωμένα βιβλία σε αντίθεση με την αμνημόνα νάρκη ενός πολύωρου σέρφινγκ. Αλλά την απόλαυσα, ιδίως με τις ανοιξιάτικες μπόρες να μαινόνται.

Η δροσερή, σχεδόν ανάλαφρη χάρη της γλώσσας του Κέρμοντ ήρθε εις επίρρωσιν αυτού που έλεγα την περασμένη εβδομάδα:

1. Η αληθινή σοβαρότητα (όπως και οποιαδήποτε αληθινή έκφραση, σε οποιονδήποτε τομέα) είναι απλή, εύληπτη και τολμηρή.
2. Χρησιμοποιεί ό,τι της είναι χρήσιμο, όχι ό,τι είναι πρόπον.
3. Λέει ό,τι ξέρει (όχι ό,τι της είπαν).
4. Το λέει όσο το δυνατόν πιο απέραντα.
5. Απευθύνεται στον αναγνώστη στοχεύοντας σε κάτι ουσιαστικό (συνήθως, τη γνώση ή την τέρψη).

Στο συγκεκριμένο βιβλίο, πολλές φορές ο Κέρμοντ καταδειχνει τη γερό θεολογικό ή φιλοσοφικό υπόστρωμα υπάρχει κάτω από τις χαριτολογίες του *Ρωμαίου και της Ιουλιέτας* του *Όνειρου Καλοκαιριότητας Νύχτας*. Η γνώση διαποτίζει τη ρίζα των λέξεων με νόημα, δεν τις κουκουλώνει με έναν γυάλινο κώδωνα. Το ίδιο κάνει, απολαυστικά, και ο κορυφαίος αυτός σαιξπηρικός μελετητής. Το ίδιο κάνει κάθε σοβαρός άνθρωπος.

Πιστεύω ότι η πνευματική κακοφωνία, της εποχής μας αλλά και παλιότερα, εκφράζεται επειδή καταστρατηγούνται οι τέσσερις πρώτοι λόγοι. Αλλά είναι ο πέμπτος λόγος που τη γεννά. Οι κακοί δημιουργοί δεν απευθύνονται στον θεατή αλλά στην τύφλα τους τη μαύρη ή σε κάποια κλίκα που αλληλογλιφείται μιλώντας καλιαρντά. Κρυφά ή φανερά, ο κακός δημιουργός διαπράττει ακόμη μια, συνηθέστατη ατιμία: σέρνει τους θεατές μέσα στην αίθουσα για να τους δείξει πόσο τους περιφρονεί και πόσο κατώτεροι είναι μπροστά στην υψηλότητα του.

Όμως δημιουργία ή ομορφιά που δεν απευθύνεται, απλώς δεν ισχύει. Τέχνη δεν υπάρχει αν δεν ανταναικλαστεί στα μάτια του άλλου. Το έχει πει (και αυτό) ο Σαίξπηρ στο *Τρωίλος και Χρυσίδα*. Επιτρέψτε μου να αναδημοσιεύσω τον εκπληκτικό διάλογο Οδυσσέα και Αχιλλέου, σε μετάφραση Βασιλή Ρώτα:

ΟΔΥΣΣΕΑΣ:
Ένας άνθρωπος παράξενος
μου γράφει εδώ πως «ο άνθρωπος, όσο ακριβά
κι αν είναι προικισμένος, όσο κι αν έχει πλούτος,
μέσα κι έξω, δε μπορεί να καυχηθεί
πώς 'χει το έχει του, να νιώσει εκείνο που έχει,
παρά "έξ ανταναικλάσει", σαν οι χάρες του,
φεγγεβολώντας πάνω σε άλλους, τους θερμαίνουν,
κι αυτή τη θερμότητα αυτοί την ξαναστέλλουν
στον πρώτο χαριστή».

ΑΧΙΛΛΕΑΣ:
Δεν είναι αυτό παράξενο, Οδυσσέα. Το κάλλος,
που το φορούμε εδώ στην όψη, αυτός που το χει
δεν το γνωρίζει, αν δεν του το εξηγήσουμε τα μάτια
των άλλων. Ούτε και το μάτι το ίδιο, που είναι
η αγότερη ψυχή της αίσθησης, δε βλέπει
τον εαυτό του, αφού δε βγαίνει απ' τον εαυτό του,
μόν' αντικρίζει το 'να μάτι το άλλο
κι αλληλοκαίρει πάνω με αλληλοκατάγματα
στις όψεις, το ένα του άλλου, γιατί πρώτα η όραση
φεύγει να βρει καθρέφτη, για να ιδεί εκεί μέσα
τον εαυτό της, και ξαναγαυρίζει στον εαυτό της.
Δεν είναι αυτό παράξενο καθόλου.

Stathis Tsagaris

www.facebook.com/stathis.tsagaris

Φωτογραφία με το κινητό μου από το ελληνικό σοφί πορνό *Γυναικας που ηπόσαν την ηβανή* (1976). Η ταινία είχε γυριστεί στην Το και εναλλακτικά είναι γνωστή ως *Άσπρο Νησί*. Είχε και footage με αληθινούς χίπς στον Μυλοπότα! Εκείνο το καλοκαίρι το πέρασα κι εγώ εκεί, ως φρικιά. Δεν είχα δει το συνεργείο, αλλά θεωρώ όλους τους συντελεστές της (ηθοποιούς και τεχνικούς) συντρόφους εν όλοις! Την αγαπώ αυτή την ταινία!

TAKE 1
ΤΟ ΜΟΝΑΔΙΚΟ
ΛΑΘΟΣ ΤΟΥ
ΤΕΥΧΟΥΣ 383

1
Οι φωτογραφίες του
θέματος «Situation
Rooms» είναι της
Πηνέλης Ψημένου.

Βρίσκετε λάθη ή
παραλείψεις στη LIFO;
Στείλτε γράμμα, ή e-mail
στο lathi@lifo.gr.

LIFO
www.lifo.gr

ΔΝΟ ΔΕΚΑ ΕΚΔΟΣΤΡΗ Α.Ε.
Βουλής 22, Αθήνα, 105 63,
τηλ.: 210 3254 290,
fax: 210 3249 785,
info@lifo.gr

ΣΤΟ ΕΞΟΦΥΛΛΟ
Χαρακτικό του Δημήτρη
Γαλιάνη από την έκδοση
που φιλοξενείται στο
ΜΙΕΤ.